

**UNIVERSITAT
JAUME·I**

**TREBALL FINAL DE GRAU EN
MESTRE/A D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA**

**DESENVOLUPAMENT DE LA
CREATIVITAT EN LA EXPRESSIÓ
ESCRITA A TRAVÉS DE LA MÚSICA
DESCRIPTIVA**

Pau Garriga Santapau

Joaquín Ortells Agramunt

Música i Projectes Interdisciplinaris

Curs 2016-2017

Índex

1. Resum	1
1.1. Paraules clau	1
2. Introducció	2
2.1. Justificació de la temàtica triada	2
2.2. Objectius.....	2
2.3. Introducció teòrica: estat de la qüestió	3
3. Metodologia	4
4. Desenvolupament del treball.....	5
4.1. Primera activitat	6
4.2. Segona activitat	7
4.3. Tercera activitat	9
4.4. Resultats obtinguts	9
5. Conclusions	11
6. Bibliografia	14
6.1. Webgrafia	15
6.2. Programes i recursos utilitzats	15
7. Annexos.....	16
7.1. Annex 1	16
7.2. Annex 2	17
7.3. Annex 3	23

1. Resum

En aquest treball es pretén posar en pràctica una sèrie d'activitats que combinen l'assignatura de música amb llengua i la literatura. El treball té com a subjecte principal la música descriptiva, en la qual es basaran les tres activitats que es realitzaran.

En la primera, els alumnes escoltaran diferents peces de música descriptiva, de diferents caràcters, i de forma oral expressaran allò que els transmet. Aquesta primera activitat es pot fer en tots els cursos de primària.

La segona activitat consisteix en escoltar una obra descriptiva concreta, *El carnaval dels animals* de Camille Saint-Saëns, i a partir d'allò que escolten elaborar una història. Aquesta narració la escriuran en paper, i serà corregida seguint les exigències de l'assignatura de llengua, valorant la ortografia, la correcta construcció d'oracions i la cal·ligrafia, però també es tindrà molt en compte la creativitat en la elaboració de la història.

La tercera activitat consisteix en, per grups, elaborar una representació teatral d'una de les històries escrites per ells. Aquestes dos últimes activitats es recomana només realitzar-les en els cursos de cinquè i sisè.

La finalitat d'aquest treball és, en l'àmbit musical, desenvolupar l'oïda per a captar diferents estils musicals, i despertar l'interès en la música clàssica en els alumnes, i en l'àmbit lingüístic i literari, practicar l'escriptura i l'elaboració de narracions, així com potenciar la creativitat i la imaginació.

1.1. Paraules clau

Música descriptiva, escoltar, escriure, creativitat, interdisciplinarietat.

2. Introducció

2.1. Justificació de la temàtica triada

Amb aquesta activitat es pretén que els alumnes elaboren una història a partir d'allò que els evoque una determinada música de caràcter descriptiu. L'obra triada és el *Carnaval dels Animals* de Camille Saint-Saëns, de la qual es triaran diversos moviments. Originalment s'havia triat els *Quadres d'una exposició* de Modest Mussorgsky, amb l'orquestració de Maurice Ravel, però l'obra ha sigut canviada per la de Saint-Saëns degut a la complexitat de la primera. No obstant, l'obra de Mussorgsky podria implementar-se en una activitat similar per a secundària.

Tot i que l'obra descriu a uns animals en concret, als alumnes no se'ls dirà ni el títol de l'obra ni què està descrivint, per a que així puguin imaginar qualsevol altra cosa.

L'elecció de l'obra respon a dos criteris. El primer és la varietat de caràcters que es poden escoltar als diferents moviments de la peça, ja que descriu a animals molt diferents, però ja que no sabran que l'obra està descrivint a animals, poden imaginar qualsevol cosa amb els caràcters de l'obra. El segon és l'estil compositiu de Saint-Saëns, que, tot i ser tonal, s'allunya un poc de l'estil de composició clàssic europeu. I els pot servir per a aprendre altres estils dins la música clàssica que no estan acostumats a escoltar.

L'elecció d'aquest tema ve motivada per dos aspectes. El primer és per intentar compensar la falta de creativitat i imaginació que tenen la majoria dels xiquets avui en dia, degut principalment a la sobreexposició a la televisió i a Internet a les seues edats. El segon aspecte és la divulgació de la música clàssica a l'escola, ja que en la societat actual els xiquets escolten a totes hores música moderna tant a casa com allà on vagen. I moltes vegades el rebuig cap a la música clàssica ve motivat simplement pel desconeixement de la mateixa.

2.2. Objectius

Els objectius d'aquesta activitat són els següents:

- Desenvolupar la imaginació i la creativitat.
- Desenvolupar la oïda i la capacitat per a captar diferents caràcters musicals.
- Practicar l'escriptura de narracions.
- Practicar l'expressió oral i la lectura en veu alta.
- Millorar el treball grupal i cooperatiu, afavorint la comunicació entre els alumnes.
- Fomentar la expressió dramàtica lligada a un component musical.
- Aprendre a escoltar i valorar la música clàssica.

2.3. Introducció teòrica: estat de la qüestió

Altres treballs finals de grau han estat focalitzats en l'ús de la música descriptiva com a mètode per a desenvolupar la creativitat dels alumnes, com és el cas de Miguel López Gómez¹ (2015), de la Universitat Jaume I, o de Beatriz Calvo Tudela² (2014), de la Universitat de Valladolid. En ambdós casos, les activitats van dirigides a relacionar la música amb l'assignatura de plàstica, mentre que en aquest treball la relació és entre música i llengua (sigue valenciana o castellana, la activitat no varia).

La música descriptiva, o música programàtica, es defineix com a aquella música que intenta evocar un sentiment, un paisatge o una situació concreta en la ment de l'oient. És el contrari que la música pura o absoluta, la qual no es basa en cap aspecte extramusical.

La música descriptiva es va definir com a tal al Romanticisme, on va agafar importància gràcies a Franz Liszt (1811-1886), tot i que ja en el Renaixement i el Barroc hi havia obres musicals que descrivien aspectes concrets de la naturalesa o l'ésser humà.

Un exemple d'aquestes obres podria ser *La caiguda de la fulla* de Martin Peerson (1571-1651) o *La Batalla* de William Byrd (1543-1623), totes dues obres descriptives del Renaixement. En el cas del Barroc podem destacar a Antonio Vivaldi (1678-1741), autor de quatre concerts clarament descriptius com són *Les Quatre Estacions*, tot i que també emprà motius descriptius d'elements de la naturalesa o humans en altres obres com *El Gardellino* o la *Simfonia al Sant Sepulcre*.

Al període clàssic no hi ha massa música descriptiva. Es poden citar elements descriptius a les simfonies de Franz Joseph Haydn (1732-1809), com *El matí*, *La gallina* o *El Rellotge*. Les simfonies de Haydn van servir com a base a Ludwig van Beethoven (1770-1827), qui també va compondre obres descriptives com la *Sonata Clar de Lluna* o la *Simfonia Pastoral*, situades en la transició entre Classicisme i Romanticisme.

Ja en l'època romàntica van aparèixer grans quantitats d'obres descriptives, com la *Simfonia Fantàstica* d'Hector Berlioz (1803-1869), els *Quadres d'una exposició* de Modest Mussorgsky (1839-1881), i sobretot a partir dels poemes simfònics de Franz Listz (1811-1886). D'aquest punt endavant la música descriptiva no ha fet més que créixer, amb obres com la *Obertura 1812* de Pyotr Illich Tchaikovsky (1840-1893), *El Carnaval dels Animals* de Camille Saint-Saëns (1835-1921), *Peer Gynt* d'Edvard Grieg (1843-1907), *L'aprenent del bruixot* de Paul Dukas

¹ López Gómez, Miguel (2015). Música descriptiva: vehículo hacia la creatividad: *Repositori Universitat Jaume I*. <http://repositori.uji.es/xmlui/handle/10234/135285>

² Calvo Tudela, Beatriz (2014). La música descriptiva como recurso para la enseñanza de contenidos musicales en educación primaria: *Repositorio Documental*. <http://uvadoc.uva.es/bitstream/10324/7762/1/TFG-G%20873.pdf>

(1865-1935), *Finlàndia* de Jean Sibelius (1865-1957) o la gran quantitat de peces impressionistes de Claude Debussy (1862-1918).

Actualment, la música descriptiva es continua emprant en la música cinematogràfica, que és aquella que acompanya a les pel·lícules, destacant compositors com John Williams (1932-), James Horner (1953-2015), Ennio Morricone (1928-) o Hans Zimmer (1957-).

Pel que fa a l'aspecte educatiu de la música, alguns pedagogs ja combinaven la música amb altres matèries a fi de facilitar l'aprenentatge d'ambdues, com és l'exemple de Friedrich Fröbel (1782-1852), que combina la música amb la pintura i el modelatge. També Rudolf Steiner (1861-1925), creador del mètode Waldorf, defensa la música combinada amb activitats intel·lectuals i artístiques d'una manera pràctica.

Per altra banda, autors com Maurice Martenot (1898-1980) o Edgar Willems (1890-1978) relacionen l'aprenentatge de la música amb la resta d'aprenentatge general de la escola, treballant l'audició, la imaginació i l'expressió musical.

3. Metodologia

En totes les activitats d'aquest treball, els continguts els elaboren els alumnes de forma autònoma, arribant ells a les conclusions a partir d'unes guies mínimes del professor, i creant completament sols tant la narració com la representació. Per tant, a més de desenvolupar la imaginació i practicar l'escriptura, també es desenvolupa la capacitat d'autonomia i iniciativa personal. S'utilitza, per tant, una metodologia activa-participativa en la qual els alumnes són el subjecte actiu de l'activitat. A més, és interactiva, promovent el diàleg entre els alumnes i amb el mestre sobre allò que imaginem. I els resultats són creatius i flexibles, al no haver-hi una resposta correcta, sinó que qualsevol idea pot valer.

Aquesta activitat podria estar inclosa en el mètode de Martenot, ja que aquest autor relaciona el desenvolupament musical amb la resta de la educació en general. A més, treballa els moviments expressius (tot i que en el cas de Martenot són improvisats, mentre que en aquesta activitat estan programats per la història que han escrit i representen), i també el desenvolupament auditiu amb audicions musicals. Per altra banda, també marca com a objectiu fer estimar la música als alumnes, tot i que crec que això tots els mestres i pedagogs musicals ho tenen com a objectiu.

També es relaciona amb el mètode de Willems, que desenvolupa la sensibilitat auditiva, la memòria, la imaginació i la expressió. Dona molta importància a la creativitat a través de la música

i la expressió musical. En aquesta activitat, l'audició i la creativitat s'aplica a la escriptura i la invenció d'històries, relacionant-la posteriorment amb la comunicació entre els diferents alumnes.

4. Desenvolupament del treball

L'activitat va dirigida al sisè curs de primària, i està dividida en tres sessions. L'activitat de la primera sessió es pot realitzar igualment a tots els cursos, però de forma oral. La finalitat de l'activitat és elaborar una narració a partir d'allò que els evoque la música que escoltaran, i posteriorment, per grups, representar aquesta història.

Les competències bàsiques que es treballen en aquesta activitat, segons la LOMCE i el Reial Decret 126/2014, del 28 de febrer, pel qual s'estableix el currículum bàsic de la Educació Primària, són les següents:

- Comunicació lingüística.
- Competència digital.
- Aprendre a aprendre.
- Competències socials i cíviques.

També estaria aquí, igual que en qualsevol activitat musical, la Competència artística, que la LOMCE va fer desaparèixer.

La competència en comunicació lingüística es treballa en qualsevol de les tres activitats. En la primera activitat per la posada en comú de forma oral de les idees que els han sorgit després d'escoltar la música. En la segona activitat es treballa clarament la competència lingüística al escriure les narracions, però també al llegir-les en veu alta una vegada les tinguen. I en la tercera activitat la comunicació està present en la representació teatral de la història.

La competència digital no es treballa gaire, però pot estar present ja que el vídeo amb el qual escolten la música es troba a Youtube, i als alumnes se'ls dóna el títol del vídeo per a que puguin buscar-lo a casa i escoltar-la les vegades que necessiten per a escriure la història. Per altra banda, l'ús de les TIC per a retallar les peces i muntar els vídeos és exclusiu del professor.

La competència en aprendre a aprendre es treballa perquè en les tres activitats són ells mateixos qui realitzen tota la feina: diuen el que imaginem amb la música, escriuen la història sense cap guia i preparen en grups la representació, quasi sense cap supervisió.

La competència social i cívica es treballa en la representació teatral, ja que han de treballar en grup i organitzar-se per a repartir-se els diferents papers de l'obra, preparar la representació i el possible decorat, i actuar.

4.1. Primera activitat

La primer sessió consistirà en una activitat on els alumnes escoltaran una sèrie de fragments de música descriptiva. Prèviament se'ls preguntarà què creuen que és la música descriptiva, fent èmfasi en el significat de “descriptiva”, en “què és descriure”. Una vegada hagen donat algunes idees se'ls explicarà en què consisteix, que és una música que descriu sentiments, paisatges o situacions concretes.

Després es reproduirà la recopilació de fragments, que serà diferent segons el cicle al que es fa l'activitat. Mentre l'escolten se'ls anirà preguntant què creuen que descriu aquesta música, o quines sensacions els produeixen. Les respostes seran totes de forma oral.

Les obres que escoltaran al primer i segon curs són:

- Dmitri Shostakovich: *Obertura festiva* (caràcter alegre)
- Edvard Grieg: *Peer Gynt: La mort d'Ase* (caràcter trist)
- Gustav Mahler: *Simfonia No. 1: 4t Moviment* (caràcter enfadat)
- Ludwig van Beethoven: *Sonata Clar de Lluna* (caràcter tranquil)
- Edvard Grieg: *Peer Gynt: La cova del rei de la muntanya* (caràcter misteriós)

Mentre escolten les diferents peces es pot anar fent gestos o actuant segons el caràcter de l'obra, per a facilitar-los que puguin dir quin caràcter té la música i a la vegada els resulte la activitat més divertida i entretinguda. En aquest cicle únicament se'ls preguntarà quin caràcter té la música, com creuen que és cada música que va sonant, sense entrar en descripcions de paisatges.

Les obres que escoltaran al tercer i quart curs són:

- Antonio Vivaldi: *Simfonia al Sant Sepulcre* (caràcter trist)
- Frédéric Chopin: *Vals brillant* (caràcter alegre)
- Gustav Holst: *Els planetes: Venus* (caràcter tranquil)
- Johann Sebastian Bach: *Tocata i fuga en re menor* (caràcter tenebrós)
- Antonio Vivaldi: *La Primavera* (caràcter alegre, paisatge de camp)
- Camille Saint-Saëns: *El carnaval dels animals: Volière* (imita uns ocells)
- Antonio Vivaldi: *L'estiu* (caràcter enèrgic, imita una tempesta)

En aquest cicle se'ls preguntarà primer pel caràcter de cada peça, però a partir de *Venus*, i sobretot a *La Primavera*, ja se'ls preguntarà per paisatges concrets. Què creuen que està descrivint la música, si és un paisatge tranquil o agitat, si és de camp o de ciutat, o si creuen que descriu a algun animal en concret (en el cas de *Volière*).

Les obres que escoltaran al cinquè i sisè curs són:

- Pyotr Ilyich Tchaikovsky: *El Trencaous: Grand Pax de Deux (Coda)* (caràcter alegre i festiu)
- Samuel Barber: *Adagio per a cordes* (caràcter trist)
- Paul Dukas: *L'aprenent del bruixot* (caràcter misteriós)
- Antonín Dvořák: *Simfonia al Nou Món: 2n Moviment* (caràcter tranquil)
- Ludwig van Beethoven: *Simfonia No.6: 2n Moviment* (paisatge de camp, imita ocells)
- Ludwig van Beethoven: *Simfonia No.6: 4t Moviment* (imita una tempesta)
- George Gershwin: *Un americà a París* (paisatge de ciutat)
- Sergei Prokofiev: *Batalla en el gel* (descriu una batalla)
- Modest Mussorgsky: *Quadres d'una exposició: Samuel Goldenberg i Schmuyle* (descriu una burla, un assetjament)

En aquest cicle se'ls exigirà ja respostes més concretes. Se'ls preguntarà pels diferents caràcters que sonen, anant més enllà de "alegre" o "trist". Se'ls preguntarà també quins paisatges pot descriure, o quines situacions imaginem que estan ocorrent en la música que es descriu.

Aquests fragments seran retallats prèviament amb un programa d'edició de so. L'enllaç als vídeos de la música de cada cicle es pot trobar a l'Annex 1.

4.2. Segona activitat

La segona sessió va dirigida únicament als cursos de cinquè i sisè. En aquesta sessió treballaran ja íntegrament amb *El Carnaval dels animals*. A més, relacionat amb la història de la música que han donat en l'assignatura, se'ls explicarà un poc la història de Saint-Saëns, de quina època és i en quin context es va compondre l'obra.

Degut a la durada de l'obra, excessiva per a alumnes de primària, escoltaran un recopilatori d'alguns dels moviments, realitzat prèviament amb un programa d'edició de so. Com ja s'ha explicat en l'apartat de justificació, als alumnes no se'ls dirà el nom de l'obra ni que el que es descriuen són animals, per a que així puguem imaginar qualsevol altra cosa.

Els moviments que escoltaran són els següents:

- *Introducció*: Aquest primer moviment els serveix d'introducció. Poden imaginar a un personatge concret, real o imaginari, o bé a ells mateixos.
- *Marxa reial del lleó*: En aquest moviment poden imaginar al seu personatge fent alguna cosa. Pel caràcter del moviment, deu ser alguna cosa difícil, o alguna situació no massa tranquil·la.

- *Tortugues*: Aquest moviment pausat i tranquil contrasta amb l'anterior. La història ha de tenir un canvi d'acció a alguna més plàcida o calmada.
- *Aquari*: Aquest moviment té un toc místic i enigmàtic. Podrien imaginar qualsevol cosa que sigui estranya o poc habitual. Podria ser part d'un somni o fins i tot tindre un component màgic.
- *Personatges amb llargues orelles*: Aquest moviment es produeix sobtadament, contrastant amb l'anterior amb una música de tensió. Ha d'haver un gir inesperat que els face reaccionar.
- *El cuco al fons del bosc*: Aquest moviment misteriós potser continuació de l'anterior, on intenten esbrinar què era el que sigui que hagen imaginat per a la música tensa d'abans.
- *Fòssils*: Aquest moviment té un caràcter diferent a tots els anteriors, però més alegre que els anteriors. Qualsevol cosa podria sorgir amb aquesta música, que provoqui un gir a la història.
- *Final*: L'últim moviment conté un resum de molts dels caràcters abans descrits. Els ha de servir per a concloure la història. Pel tipus de final que té el moviment, la història ha d'acabar bé.

Els moviments de *Galls i gallines*, *animals veloços*, *l'elefant*, *cangurs*, *ocellera*, *pianistes* i *el cigne* no s'inclouen en aquest retall de la peça degut a que no s'ajusten bé amb la resta dels moviments per a aplicar-lo a l'activitat, i s'havia de reduir la durada de la peça. A més, els moviments de *l'aquari* i *el cuco al fons del bosc* s'han retallat per a disminuir la durada del moviment. En el cas de *el cigne*, tot i ser considerada una de les melodies més belles que s'han compostat, no s'ha inclòs al retall final degut a la situació on es troba el moviment, entre *Fòssils* i el *Final*. Un moviment lent i tranquil entre dos moviments més animats allargaria massa la història, i en eixe moment haviem de pensar ja en una conclusió per a la història.

El retall dels diferents moviments es pujarà a la plataforma Youtube, amb cada moviment numerat de l'1 al 8, per a que en tot moment sàpiguen quina part està sonant. Al vídeo no hi apareix el nom de la peça ni dels moviments, sino que s'anomena "Activitat Música Descriptiva Escola Herrero", per a que així puguin els alumnes buscar-lo a casa per si necessiten tornar-lo a sentir per a escriure bé la història. L'enllaç al vídeo es pot trobar en l'Annex 1.

Abans d'escoltar l'obra se'ls donarà a cada alumne un full en blanc on escriuran números del 1 al 8, deixant espai entre ells per a escriure coses. Mentre la escolten aniran prenent nota a cada número del caràcter que té la obra i de què s'imaginin que està passant, de forma esquemàtica. Una vegada escolten l'obra se'ls preguntarà sobre allò que han escrit. Explicaran de què anirà la seua història segons el esquema que han escrit, fent èmfasi en que no hi ha respostes "correctes" i "incorrectes", sino que cadascú imagina coses diferents.

Una vegada acaben se'ls dirà que han d'escriure la història a partir de l'esquema que han fet, seguint la estructura d'una narració: plantejament, nus i desenllaç. Se'ls dirà el títol del vídeo per si necessiten tornar-lo a escoltar a casa. El temps que tindran per a realitzar a casa la narració serà d'una setmana, ja que les classes de música al tercer cicle són d'una única sessió setmanal.

4.3. Tercera activitat

Per a la tercera activitat es va demanar col·laboració amb la classe de valors, on també treballen aspectes relacionats amb el companyerisme i el treball en equip. No obstant, no tots els alumnes van a eixa classe, ja que alguns van a religió. D'aquesta manera, la classe de música podia continuar amb els seus continguts sense perdre més sessions.

En la sessió de música s'arreglaran les narracions per a corregir-les, però abans es llegiran algunes en veu alta. Després es continuarà amb la classe de música corresponent.

A la classe de valors es faran diversos grups reduïts. Els alumnes triaran una història d'algun dels membres del grup (la que més els agrada, o bé també poden combinar aquelles que desitgen) i prepararan una representació d'aquesta història.

La realització de la representació s'haurà d'anar guiant i donant idees en cas que als alumnes no sàpiguen bé què fer. També és possible que alguns alumnes tinguin vergonya i no vulguen sortir a actuar, però si almenys han participat en la elaboració de l'obra se'ls tindrà en compte igualment.

La preparació de la dramatització teatral està programada per a dues sessions, més una tercera sessió en la qual es representarà davant dels companys. La preparació és convenient que la realitzen sempre a classe amb la supervisió i ajuda del mestre, però incentivant a que la desenvolupen el més autònomament possible.

Una vegada les tinguen llestes, aniran sortint per torns a representar-la davant dels companys, mentre sona la música.

4.4. Resultats obtinguts

En la primera sessió es va observar un gran interès per part dels alumnes. Al primer cicle, al anar gesticulant les diferents emocions que es produïen, els resultava una activitat entretinguda i divertida. Les del segon cicle també van ser molt profitoses, ja que els alumnes donaven idees molt imaginatives, com "una persona que té presa" a *l'Estiu* de Vivaldi, o uns xiquets jugant amb el

Vals brillant de Chopin. Al tercer cicle, al tenir obres més complicades, les respostes que donaven eren molt diverses, tot i que l'interès i la participació en general va ser un poc baixa.

En la segona sessió va costar un poc explicar-los i fer-los entendre bé què havien de fer, degut a que mai havien fet res paregut. Durant els primers moviments estaven tots en blanc, sense saber bé què fer, tot i que poc a poc anaven prenent dades. Ja a partir del tercer en general es va notar que ja imaginaven alguna cosa concreta i tenien una història més clara.

En l'Annex 2 es poden veure exemples dels esquemes que van fer mentre escoltaven la música, que després els van servir per a elaborar la història.

Les redaccions que van entregar van ser prou curioses. Al ser la música en la seua majoria de caràcter misteriós, en ocasions tens i en altres un poc trist, moltes de les històries eren sobre espies, lladres, assassinats o fets similars, sobretot a partir del moviment de *Personatges amb llargues orelles* (per la seua semblança amb la banda sonora de la pel·lícula *Psicosi*, de Bernard Hermann).

Pel que fa al tema de la gramàtica i l'ortografia, ja que el treball també està relacionat amb l'assignatura de llengua, en general les redaccions fallaven amb l'absència de punts. Encadenaven les frases una darrere l'altra amb les conjuncions *i* i *però* contínuament, o de vegades sense cap conjunció, ni cap punt ni coma. Aquest és un aspecte que cal millorar en l'assignatura de llengua, segurament degut a la falta de costum d'escriure redaccions. També fallaven prou sovint amb l'expressió *de sobte*, erròniament expressada com a *de repent*^{*}. I en general també es deixaven molts accents, fet que també s'hauria de millorar.

En l'Annex 3 es poden veure exemples de les redaccions que van entregar, on es poden observar alguns d'aquests aspectes corregits.

Tot i això, aproximadament un terç del grup A no va entregar la redacció, i del grup B només ho van fer nou alumnes, a pesar de tindre totes les vacances de Pasqua per a realitzar-la. Donat que no és un contingut de l'assignatura de música no pot contar per a la nota, però tot i això es va apuntar qui la va entregar i qui no, i servirà per a arrodonir cap a dalt o cap a baix a l'hora de posar la nota final.

La tercera sessió no es va produir a la classe de música, ja que havíem d'avançar amb la matèria de l'assignatura, sinó en la classe de valors (alternativa a la religió). Amb la col·laboració de la mestra de valors, es van utilitzar dues classes per a preparar la representació. Es van dividir en tres grups de deu (en total són trenta alumnes; els dos cursos de sisè s'ajunten), i cada grup va triar una de les redaccions d'una persona del grup. Després van repartir-se els diferents papers, van pensar en la acció, alguns diàlegs i el possible decorat.

Dels tres grups, un d'ells va mostrar prou interès, i va preparar una representació prou interessant i entretinguda, mentre que els altres dos a penes van fer res ni es van esforçar. Però segons em va informar la mestra corresponent aquesta és la actitud general a la classe de valors, amb qualsevol activitat. L'actitud i l'interès dels grups repercutirà en la nota que obtinguen de l'assignatura de valors.

A la setmana següent van representar l'obra tots, tant si l'havien acabat com si no, ja que el temps havia de ser igual per a tots, i els continguts de la classe de valors havien de continuar. Un dels grups va presentar una obra prou elaborada, amb decorats dibuixats a la pissarra, utilitzant unes jaquetes a mode de cortina i unes cadires i taules per a fer com una casa menuda. La història era prou entretinguda, la van representar prou bé, i a la resta els va agradar. Els altres dos grups van haver d'improvisar el que no tenien, però tot i això el resultat final no va ser del tot dolent.

Mentre actuaven se'ls va posar la mateixa música de l'activitat, tot i que com durava deu minuts, anàvem saltant al moviment que tocava en cada moment, ja que si no es faria massa llarga l'activitat, i es quedarien molta estona parats esperant a que acabe la música. En els tres casos la persona que feia de narrador llegia el paper sense mirar a la resta i sense fer les pauses adients, degut a la falta de pràctica en parlar en públic. Aquest aspecte també és millorable.

Una vegada van acabar les tres representacions, cada grup va valorar l'actuació de la resta dels grups. El primer grup va ser el millor valorat, però també els altres dos grups els van parèixer entretinguts a pesar de no tindre la representació acabada a l'hora d'actuar.

5. Conclusions

Després de realitzar aquest treball, es poden arribar a dos conclusions molt clares: els xiquets no escolten suficient música, i no escriuen tant com deuriem.

La primera es demostra en l'interès que mostren cada vegada que han d'escoltar una peça de música clàssica, tant les escoltades durant la realització d'aquest treball com les que es posen a classe com a audicions dels temes donats. No són capaços de escoltar amb atenció una obra clàssica, ni tampoc identificar els diferents estils i matisos que pot tindre la música. Bé, més bé, no és que no escolten suficient música, sinó que no escolten suficient música de qualitat. El fet d'estar contínuament sobreexposats a un mateix tipus de música simple i repetitiva fa que, per desconeixement, no puguem valorar la música i escoltar detingudament un tipus de música diferent al que estan habituats.

No obstant, alguns alumnes sí van mostrar interès i van saber escoltar i valorar la música que escoltaven, tot i que molts són alumnes que van a conservatoris o a acadèmies de música. I també es notava més interès en els primers cursos que en els més avançats, el qual fa pensar que la solució està en fer-los escoltar molta més música des d'edats molt primerenques. Tot i això, no depèn només de l'escola, ja que si a casa només escolten música de baixa qualitat perquè sons pares no escolten altra cosa, no hi ha res a fer.

I no és res nou el fet de que escoltar música clàssica des d'edats molt menudes comporta molts de beneficis per als xiquets. Redueix el estrès i la ansietat, augmenta la concentració, facilita el desenvolupament del cervell i pot ajudar a combatre l'insomni, entre molts altres beneficis. Segons un estudi del *Health Science Center*³, de la Universitat de Texas, realitzat en diversos metges que escoltaven música clàssica mentre investigaven cèl·lules cancerígenes, va demostrar que el rendiment d'aquests metges va ser un 27,1% superior al d'altres metges que no escoltaven música.

Aplicat a una aula de primària, ens trobem per exemple amb un estudi de la *Escuela de Psicología*⁴ de Antiguo Cuscatlán, a El Salvador, on demostra com escoltar música clàssica mentre es fa un treball augmenta la concentració i comporta uns millors resultats. Aquest estudi està aplicat en alumnes universitaris, però podria ser aplicat perfectament en alumnes de primària.

Però a més d'aquests beneficis, n'hi ha un altre d'innegable per a fer escoltar música als alumnes. Quant més menuts comencen a escoltar música clàssica, més s'acostumaran a ella i els agradarà més. I si aprenen a estimar i valorar la música com a una de les més belles arts, la quasi podem donar per conclosa la nostra tasca com a mestres de música.

Respecte a l'escriptura, també hi ha greus problemes referents a l'expressió escrita, l'ortografia, la formació d'oracions i l'organització dels textos. Són alumnes de cinquè i sisè que en tot el seu període a l'escola quasi no han escrit res, i això denota una falta de pràctica a l'hora d'escriure qualsevol cosa. Aquí la solució és ben simple: fer-los escriure més. I sobretot corregir el que escriuen i fer-los saber allò que està malament i allò que han de millorar. Tot i que això, com a mestre de música, no em correspon a mi fer-ho, sinó als tutors corresponents a les classes de llengua. Però almenys em sento satisfet d'haver aportat el meu gra d'arena tant en millorar la seua audició de música com la seua capacitat d'escriure i creativitat.

³ Gaulin, Jacqueline (2011). Physicians who play Mozart while performing colonoscopy may improve adenoma detection rate. *EurekAlert!* https://www.eurekalert.org/pub_releases/2011-10/acog-pwp102711.php

⁴ Marengo, Francisco; Mirón, Vicky; Molina, Diana; Ortega, Fátima i Fernández, Luis (2015). Influencia de la música en la concentración. *Escuela de Psicología Antiguo Cuscatlán, El Salvador*. http://www.ujmd.edu.sv/images/PDF/Contenido/revistas/Boletin_Psique_Mayo_2015.pdf

Tot i això, no podria dir-se que l'activitat haja sigut un fracàs. Les diferents sessions es van poder produir amb normalitat, i es va poder arribar als objectius, tot i que no tan satisfactòriament com s'esperava. La primera activitat va ser la que més interès va despertar, especialment en els primers cursos, pel qual es podria reforçar i ampliar-la en cas que es torne a realitzar en un futur. Realitzar altres activitats similars com fer-los classificar diferents obres segons el caràcter que descriuen, o practicar l'expressió musical improvisant moviments o accions segons la música que sona.

Pel que fa a la segona activitat, potser l'obra no era massa adequada, tot i que la intenció era fer-los escoltar un estil musical un poc diferent del típic clàssic europeu. No obstant, potser hagués sigut millor triar alguna obra tipus el *Peer Gynt* de Grieg, la *Pastoral* de Beethoven o *Les quatre estacions* de Vivaldi, més tonals i amb clares diferències en els caràcters. Potser amb *El Carnaval dels Animals* al igual que amb l'obra que es va triar originalment, els *Quadres d'una exposició* de Mussorgsky, seria una activitat més adequada per a secundària.

La tercera activitat es podria haver fet millor si hagués disposat de més temps, ja que és una activitat que requereix temps de preparació i d'assaig. Es va fer únicament en dos sessions i, tot i que dos dels tres grups no els va importar en absolut, un dels grups es va sentir un poc decebut perquè volien fer-ho millor i més preparat.

En conclusió, la activitat pot ser efectiva però necessita revisar-se, afavorint els punts que han despertat més interès i replantejant les activitats que no han tingut tanta participació.

Hi ha una infinitat d'activitats que poden realitzar-se en l'aula, fent-los escoltar música i que diguen què imaginem amb aquesta música o què els pareix. María Jesús Camino, professora de música de l'IES San Miguel de Meruelo, Cantabria, ens presenta en el seu blog "*Escuchando con la imaginación, una propuesta de audición creativa*"⁵ diverses activitats prou interessants i lúdiques per a fer-los escoltar música clàssica a classe i comentar-la.

També hi ha una altra manera més entretinguda de divulgar la música clàssica en els alumnes, que és a través de vídeos humorístics. Són maneres de fer-los escoltar música a la vegada que es diverteixen veient el vídeo.

Per a cursos més baixos podem citar com a exemple el vídeo de Mickey Mouse *The Band Concert*⁶ (1935), en el qual una banda toca la obertura de Guillem Tell de Rossini. O el vídeo de Tom i Jerry *The Cat Concerto*⁷ (1947), on toquen la Rapsòdia Hongaresa No.2 de Listz.

⁵ Camino, María Jesús (2012). Escuchando con la imaginación, una propuesta de audición creativa. *EducaConTIC*. <http://www.educacontic.es/blog/escuchando-con-la-imaginacion-una-propuesta-de-audicion-creativa>

⁶ Mickey Mouse (1935). *The Band Concert*. <https://www.youtube.com/watch?v=pLvNCxVds2c>

⁷ Tom & Jerry (1947). *The Cat Concerto*. <https://www.youtube.com/watch?v=78zTq4pyv4E>

I ja per a cursos més alts es poden ficar vídeos de *PaGAGnini*⁸, el quartet format per Ara Malikian, Fernando Clemente, Eduardo Ortega i Jorge Furnadjiev on toquen el Cànon de Pachelbel amb diferents estils de forma humorística. O algun vídeo del director Rainer Hersch⁹, qui també combina molts elements humorístics mesclats amb la música simfònica.

En definitiva, no és difícil preparar activitats similars a aquestes per a realitzar-les en classe. Avui en dia tenim al nostre abast infinitats de recursos per a que els alumnes escolten música a classe gràcies a Internet. Tot i que, com sempre, la dificultat està en la falta de temps a les sessions de música. Però, per desgràcia, això no depèn de nosaltres...

6. Bibliografia

Almarche, Miquel (2012). Método Dalcroze, *Proyecto Educamus Métodos*.

<http://www.educamus.es/index.php/metodo-dalcroze>

Camino, Maria Jesús (2012). Escuchando con la imaginación, una propuesta de audición creativa.

EducaConTIC. <http://www.educacontic.es/blog/escuchando-con-la-imaginacion-una-propuesta-de-audicion-creativa>

Calvo Tudela, Beatriz (2014). La música descriptiva como recurso para la enseñanza de contenidos musicales en educación primaria: *Repositorio Documental*.

<http://uvadoc.uva.es/bitstream/10324/7762/1/TFG-G%20873.pdf>

Cazón Fernández, Rosa Maria (s.f.). La creatividad en la composición escrita. *Educreate*.

<http://www.iacat.com/1-Cientifica/Rosacazon.htm>

Gaulin, Jacqueline (2011). Physicians who play Mozart while performing colonoscopy may improve adenoma detection rate. *EurekaAlert!* https://www.eurekaalert.org/pub_releases/2011-10/acog-pwp102711.php

López Gómez, Miguel (2015). Música descriptiva: vehículo hacia la creatividad: *Repositori*

Universitat Jaume I. <http://repositori.uji.es/xmlui/handle/10234/135285>

Marengo, Francisco; Mirón, Vicky; Molina, Diana; Ortega, Fátima i Fernández, Luis (2015).

Influencia de la música en la concentración. *Escuela de Psicología Antiguo Cuscatlán, El Salvador*.

http://www.ujmd.edu.sv/images/PDF/Contenido_/revistas/Boletin_Psique_Mayo_2015.pdf

⁸ Malikian, Ara; Clemente, Fernando; Ortega, Eduardo i Furnadjiev, Jorge (2009). *PaGAGnini*.

https://www.youtube.com/watch?v=PxvGz_LUKoo

⁹ Hersch, Rainer (2013). *April Fools Day Concert*. <https://www.youtube.com/watch?v=BLXwpGCn2KQ>

Ridao, Miguel (s.f.). Metodología Activa-Participativa. *Scribd*.

<https://es.scribd.com/doc/88699020/Metodologia-Activa-Participativa>

Vernia, Anna Maria (s.f.). Principals metodologies d'educació musical. *Aula Virtual UJI*.

https://aulavirtual.uji.es/pluginfile.php/2670318/mod_resource/content/1/Principals%20m%C3%A8todes%20pedag%C3%B2gics%20musicals%20actius.pdf

6.1. Webgrafia

Hersch, Rainer (2013). *April Fools Day Concert*.

<https://www.youtube.com/watch?v=BLXwpGCn2KQ>

Malikian, Ara; Clemente, Fernando; Ortega, Eduardo i Furnadjiev, Jorge (2009). *PaGAGnini*.

https://www.youtube.com/watch?v=PxvGz_LUKoo

Mickey Mouse (1935). *The Band Concert*. <https://www.youtube.com/watch?v=pLvnCxVds2c>

Tom & Jerry (1947). *The Cat Concerto*. <https://www.youtube.com/watch?v=78zTq4pyv4E>

6.2. Programes i recursos utilitzats

- Retall de la música per a les activitats: *Audacity*.
- Muntatge dels vídeos: *Windows Movie Maker*.
- Plataforma per a compartir els vídeos: *Youtube*.

7. Annexos

7.1. Annex 1

Primera activitat de música descriptiva:

- 1r Cicle: <https://www.youtube.com/watch?v=ljxshlbBo3Q>
- 2n Cicle: https://www.youtube.com/watch?v=-pg_yZkaQp0
- 3r Cicle: <https://www.youtube.com/watch?v=FVY45sknIMM>

Retall del Carnaval dels Animals per a la segona activitat:

- <https://www.youtube.com/watch?v=qhJtrtvb7AQ>

7.2. Annex 2

Exemples d'esquemes utilitzats per a elaborar la història:

Nome: Hanna Cognom: Urlova

1 Por
En una casa embuyada

2 Alegria
A pasat una cosa inesperada

3 Trancilidad
~~Peredida~~ que iba a pasat una cosa peor. Pero toda la sala es va ~~afilar~~ en un ~~clon~~ tranquilizador

4 Entusiasmo

5 Por suspense

6 Trancilitat
In pasat una cosa inesperada

7 Emocio Alegria

8 Tristesa, Alegria

1 Tristesa: Un xic o suspèir un central

Brian

2 Misteri: Un detectiu investiga un cas intruigant

3 Tranquilidad: sent la brisa marina pel matí.

4 Màgia: Un mag ja posant en el seu treballer castell

5 Terror: Un nenstre què té un cuchill

6 Records: Un xic records de moments més bonics que els passat

7 Comèdia: Un roble anda per casa d'un llocíu fentant formatge

8 Aventura: Un viatger va en vaixell fins a una illa on troba una tribu que el recoll

1 ~~Tristeza~~ Tristeza: Charlie plora per ~~la~~ traure mala nota

2 Suspense: Aleshores es ~~converteix~~ suïcida i es converteix en un fantasma

3 Tranquil·litat: va tranquil per el carrer.

4 Aventura: Una persona anomenada Daniel ~~es~~ tenia una visió per a fantomes i Charlie el fantasma el volia matar.

5 Terror: ~~Una persona que tinga un cochill~~ Charlie té un ~~cochill~~ genivet

6 Intriga: Charlie pensa si nodar-lo o no.

7 Comèdia: Charlie es riu

8 Alegria Aventura: Charlie i Daniel fan aventures. ✓

Mi Personaje se llama ~~Pablo~~

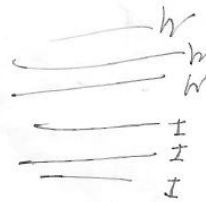
Soy Joana

1. Esta intrigado por algo

2. Esta eufórico

3. Esta desmiendo

4. Investigando, lugar misterioso

5. ~~Asustado~~ Miedo de asesinato

6. Esta triste porque no puede volver a casa

7. Están construyendo la casa de unas personas pobres

8. Llegó por fin a casa con sus amigos, ~~hizo~~ ~~una fiesta~~

Paro: Merlin De Samiyon

1) Abda
Oosayunas

4) Se esta duchando

2) se casa

6) caminando por
la calle

3) Inspiracion

7) en el
prado corriendo
con su nueva
parce

5) traicion

8) ganas de
dormir y empezar
un dia ~~despues~~

1 - Qué se está buscando para
motivar la escritura temprana.

2 - qué es clásico y de
Bach y yo no tocar
no me gusta

3 - es de sentimientos, sensación,
cuando te sientes triste.
y eso yo lo tengo casi todas
las días

4 - Qué es interesante y
muy bonita eso me hace
pensar en todas las personas
que él perdió

5 - es de los años 70
y muy pero muy
clásico y no lo
el padre pero mi
abuelo sí

6 - es música de la
Soledad y de la muerte
la muerte yo no lo
quiero pensar jamás

7 - es música de
espicio, de acordarse de
la gente y diligencia
eso es lo que quiero
ver de mayor espicio

8 - de andar en
comara lenta y también
tocar los músicos de la
panda

Musico

esto es para el
después de nerman
santa

con todo esto tengo que hacer una historia
que tenga ... +

Alicia Castell Castell. 6^aA

1. Hi apareix un castell en el bosc.
2. Una aventura.
3. És un príncep que li agrada escoltar música.
4. És la canço que una Princesa balla amb una bestia.
5. Quan de repente te encontres amb animalots rars amb cada fin.
6. Quant se mor una persona, no.
7. Quant celebres que un príncep s'ha casat. Per...
8. Credits . . .

7.3. Annex 3

Exemples de redaccions:

Hi havia una vegada una princesa que estava tancada en una torre molt preocupada. En això arribà un príncep i un bruixot es fiquen a lluitar per la princesa. El bruixot està a punt de guanyar però el príncep l'aponyala amb l'espasa i el bruixot cau mort a terra. La princesa baixa de la torre i el príncep i ella van al bosc on comencen a ballar un vals els dos juns al cor del bosc. En eixe precis instant apareixque una bruixa que immotiscà al príncep per a que es case amb ella i el dur al castell per a que els arreglen. Cada un està en una habitació. La princesa aparegue amb una bruta màgica, ella i la bruixa lluitaren però les dos caigueren a terra la bruixa morta i la princesa desmaiada. El príncep desencantat plora per la seva amada que creia que estava al terra morta. I ell decidí suicidar-se per a estar amb ella al cel. El príncep la buscà en el cel per a viure amb ella durant tota la eternitat però no la trobava. Mentrestant la princesa es desperta i el vegeu mort al terra entones decideix suicidar-se també. I dalt al cel la princesa buscava desesperadament al seu amant. Al final es van trobar allí i comencaven a ballar un ballet els anells que estaven allí. Al mateix temps la bruixa i el bruixot els miraven desde l'infem embidiasos. Però els prínceps ni sinmutaren i continuaren ballant el seu ballet fins que sets cansaren els peus.

Sucesos Misteriosos

La setmana passada Andrea i jo anarem a pescar.

De ^{de sobte}repent començà a ploure i vam ^{veure}veure una casa d'aspecte abandonat i misteriós, i decidirem entrar per a resguardar-nos. 1

Quan vam entrar, va sonar una música com la de les pel·lícules de pirates, els dos ens vam ^{espantar}asustar, perquè no hi havia ningú més a la casa. 2 tapat i el Nosaltres ens girarem i vam veure un quadre en una ^{destaparem}esena d'un xic morint, i la música es va accelerar. 3
Andreu i jo vam continuar caminant dins la casa, i trobarem un altre quadre, però aquest es ^{mollia}menejava! 4
I al seu interior es veia una xica ballant ballet, 4
al quadre del costat hi havia un xic assassinant a un altre per l'esquena amb un ganivet. 5

Andrea i jo vam decidir eixir de la casa perquè donava molta por. 6

Quan eixirem vam ^{veure}veure a l'ama de la casa i ell començà a perseguirnos, quan es va cansar li explicarem perquè estavem a la seva casa i ell ens va dir que no ferem això sense permís i després ens acomiadarem d'ell. 7

Quan arribarem a casa seu vam explicar tot als pares. 8

El vigilante

Una noche después de que Emma hubiera salido de la ducha se sentía sola, como que alguien la vigilaba. Como vivía sola decidió examinar la casa, al ver que todo seguía en orden se fue a su habitación a escuchar música. A los pocos minutos sintió un escalofrío que provenía de la ventana que antes había cerrado. Aprovechó para salir a tomar el aire, en la oscuridad vio una silueta y era un hombre con una máscara de narcos. Al no pensar sus acciones fue a perseguirlo, y lo vio plantado en la carretera con un puñal en la mano quitándose la máscara. ¡Era el novio de Emma! Ella se puso a llorar sin más no poder cómo podía su novio hacerle eso? De repente salió el despertador y se alegró muchísimo, por ello celebró una fiesta, aunque nadie sabía bien por qué.

Todo era un
sueño ✓

La Boda

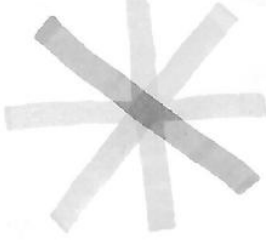
Cristina

Una chica sentía algo raro en su casa, sentía que alguien vivía ahí, aparte de ella. Al siguiente día se encontró con un chico en la puerta de su casa, el chico le preguntó que si ella era María, le dijo que sí, a María se le hizo extraño que el chico sepa su nombre, María se giró para preguntarle de donde venía, pero el chico desapareció. Después de unas horas se fue de paseo y se encontró al chico con el que habló hace unas horas en un callejón haciendo un grafiti con una bandeja, tenían una mascarilla de nariz para abajo con un logo de una calabera que era un logo que salió por la tele, le dio miedo, así que se fue, pero el chico la persiguió hasta otro callejón donde había un grupo de chicas con unas máscaras de el ying y el yang en una mano tapando una boca siniestra, el chico cogió a María del brazo antes de que entre hay se chocaron y se besaron, María sintió un ^{chii} casquilleo que nunca había sentido, el chico lo mismo, se pelearon. María estaba muy triste, se fue a buscarlo, se encontraron y se besaron. él le dijo su nombre, era Alex, se hicieron novios, después de unos años se casaron.

Fin

✓

ALBA

Vega

Hi havia una vegada una xiqueta que es dia Vega. Vivia en una casa al camp cellanarades. Un matí es va despertar, es va amanir i va baixar de la cuina. Estave molt contenta, mentre feia el desdèjuni estave cantant. Es va asomara la finestra i va veure que plouia. Li va canviar la cara totalment. Es va sentar al sofà i es va tapar amb la manta. Entones, va caure un llamp i tenia molta por. S'en va l'electricitat i es queda tot fosc. Va encendre uns quants ciris per tota la casa i es va posar a plorar. En parar de ploure, va eixir el sol i va tornar a somriure, porque ja podia eixir fora a jugar amb la pilota, la comba, les papallones, la bicicleta...

Fi ☺

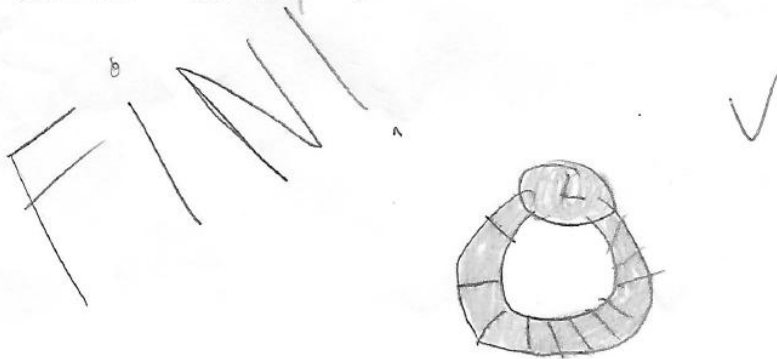

El rellotge d'or

Un dia molt agradable un xiquet que el seu pare era multimilionari se va comprar un rellotge d'or. Uns lladres el perseguïem però, ^{de} ~~de~~ que no sabien es que eixe xiquet era molt espavilat. Els lladres

li van perseguir fins a la casa de Jordi que era el nom del xiquet. Se van amagar en uns arbres i quan ja estava a dormir van anar a per el rellotge, però Jordi va ficar moltes trampes i els lladres van entrar i van caure en totes les trampes i se'n van anar. Al dia següent

van vindre una altra vegada però molts cabrejats i un dels lladres es va caure per les escales i es va clavar un ganivet al cap i l'altre lladre ~~se'n~~ va anar. mai més van molestar al xiquet.

* * MARTA * *

Un día, había una chica llamada Marta. Tiene 9 años. Es alta y delgada. Sus ojos son marrones. Tiene el pelo rubio y es guapa.

Unos días, se habían ido al bosque de Covadonga. Fue una bonita aventura. 3 días después, tuvo tres exámenes en un mismo día. Uno fue de Música, otro de Ciencias Sociales y Matemáticas. Estaba nerviosa y seria. 6 horas después, sacó un 7,75 en Música, sacó un 5,1 en Ciencias Sociales y sacó un 8 en Matemáticas. Al subir a las escaleras, Marta vio al chico nuevo y se estaba enamorando. El chico también se estaba enamorando de ella. El chico escribió una nota y puso: ¿Vas sola? Si vas sola y te vas al parque Reina, ven ahí, te quiero decir algo. ¡ Fueron amigos. Cuando volvió a dormir tuvo una terrible pesadilla y se puso a tener miedo. Soñaba que le matara todo el mundo.

Al día siguiente, todos los de su clase y su mejor amiga se enfadaron. No tenía a nadie quien jugar. Empezó a llorar. Después todo el mundo les quería perdonar porque fue inocente. Y empezó a jugar con su mejor amiga y sus amigos.

Después les dieron el boletín de notas de la primera evaluación. Marta estaba preocupado. Cuando le dio las notas aprobó todo.